

Eineltisáætlun Giljaskóla

drög 09.09

Stefnuyfirlýsing Giljaskóla

Starfsfólk Giljaskóla lýsir því yfir að hvorki einelti né annað ofbeldi er liðið í skólanum. Leitað er allra ráða til að fyrirbyggja einelti og áhersla lögð á að leysa þau mál sem upp koma á farsælan hátt. Giljaskóli á að vera öruggur vinnustaður þar sem starfið mótast af umhyggju, ábyrgð og lífsgleði. Stefnt að því að nemendur læri að setja sig í spor annarra, sýna umburðarlyndi og bera virðingu fyrir öðrum. Sjálfsöruggt barn er síður líklegt til að vera lagt í einelti og er betur í stakk búið til að takast á við stríðni og einelti.

Hvað er einelti?

Einelti er endurtekið ofbeldi, líkamlegt eða andlegt, þar sem einn eða fleiri níðast á einum, sem á erfitt með að verjast. Einelti getur birst í ýmsum myndum þótt algengast sé að flokka það í tvo flokka, andlegt og líkamlegt.

Einelti getur verið:

- Líkamlegt: barsmíðar, spörk, hrindingar eða skemmdarverk
- Munnlegt: uppnefni, niðrandi athugasemdir og endurtekin stríðni
- Skriflegt: tölvuskeyti, sms-skilaboð, blogg síðuskrif, krot og bréfasendingar
- Óbeint: baktal, útskúfun eða útilokun úr félagahópi
- Efnislegt: eigum barnsins stolið eða þær eyðilagðar
- Andlegt: þegar barnið er þvingað til að gera eitthvað sem stríðir algjörlega gegn réttlætiskennd þess og sjálfsvirðingu.

Einelti er ofbeldi sem getur haft alvarlegar afleiðingar í för með sér bæði fyrir þolanda og geranda. Andlegt ofbeldi, eða áreiti, hefur oft verri afleiðingar í för með sér en líkamlegt. Einelti hefur iðulega alvarleg áhrif á nám, líðan og félagsþroska einstaklinga.

Forvarnir til að koma í veg fyrir einelti

Mikilvægt er að börn séu alin upp við jákvæða athygli. Í Giljaskóla er stefnt að því að nemendur læri að setja sig í spor annarra, sýna umburðarlyndi og bera virðingu fyrir öðrum. Sjálfsöruggt barn er síður líklegt til að vera lagt í einelti og er betur í stakk búið til að takast á við stríðni og einelti.

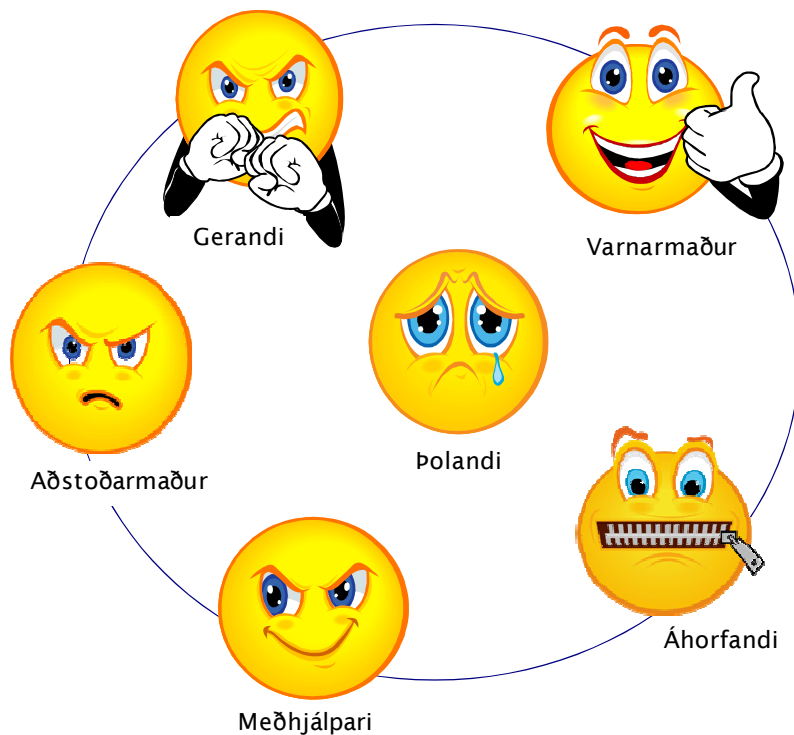
Almennar fyrirbyggjandi aðgerðir:

- Leggja áherslu á jákvæðan, lýðræðislegan skólabrag

- Vinna með áherslu í sýn skólans og leitast við að láta þær einkenna vinnubrögð og viðmót starfsmanna
- Leggja áherslu á öflugt samstarf heimila og skóla frá byrjun skólagöngu
- Vinna skipulega að innleiðingu Uppbyggingarstefnu og nota „verkfærin“ sem henni fylgja
- Stuðla að opinni umræðu um einelti, t.d. með lestri á sögum og umræðum um einelti, hegðun, samskipti og líðan
- Fá fræðsluheimsóknir, t.d. frá lögreglu, sálfræðingi eða öðrum sem koma að eineltismálum eða hafa jafnvel orðið fyrir einelti
- Styðja kennara og annað starfsfólk með menntun og fræðslu
- Leggja reglulega fyrir nemendur 5. – 10. bekkjar könnun þar sem spurt er um einelti; könnunin sé bekkjaskipt til að gagnast sem best
- Kynna fyrir starfsmönnum, foreldrum og nemendum niðurstöður kannana um einelti
- Taka vel á móti nýjum nemendum og fá þeim aðstoðarmann úr hópi bekkjarfélaga
- Efla samstarf vinabekkja og virkja eldri nemendur til að gæta þeirra yngri
- Kenna nemendum um leiksvæði og leiki og skipuleggja leikjastöðvar í frímínútum
- Skipulag kennslu taki mið af þjálfun nemenda í samvinnu og samstarfi
- Hvetja nemendur og foreldra til að segja frá einelti.

Ábendingar til umsjónarkennara

- Við höfum leiðbeinum nemendum um eftirsóknarverða hegðun
- Við gerum bekkjarsáttmála með bekknum
- Við skilgreinum Mitt hlutverk – Þitt hlutverk og minnum reglulega á það
- Við minnum nemendur enn fremur á hlutverk á göngum, í matsal, í íþróttahúsi, í sundlaug, á ferðalögum og á skólalóð
- Við fjöllum um þarfir einstaklinga og samstöðu um að allir geti uppfyllt þarfir sínar í skólanum
- Við höldum reglulega bekkjarfundi þar sem m.a. er leyst úr ágreiningsmálum
- Við höfum eftirlit með líðan nemenda í frímínútum með fyrirspurnum og samstarfi við þá sem sinna eftirliti
- Við ræðum við samstarfsfólk og nemendur og biðjum ákveðna aðila um að fylgjast með nemendum sem eru í áhættuhópi eða grunur leikur á að verði fyrir áreiti/einelti
- Við fjöllum markvisst um samskipti og veitum nemendum sérstaka fræðslu um ofbeldi og einelti og afleiðingar þess.
- Við gefum nemendum kost á að undirrita yfirlýsingu um vilja sinn til að leggja sitt af mörkum í baráttu gegn hvers kyns ofbeldi í skólanum
- Við hvetjum nemendur og foreldra til að gera okkur viðvart ef þeir hafa grun um að einhver sé misrétti beittur
- Við biðjum nemendur um að skrifa um líðan og bekkjaranda
- Við gerum tengslakönnun í bekknum
- Við kennum nemendum um HLOTVERK sem einstaklingar velja sér í eineltismálum, sjá mynd.

Aðgerðateymi

Aðgerðateymi hefur umsjón með og sinnir faglegri forystu í eineltismálum innan skólans og veitir kennurum, nemendum og foreldrum leiðsögn.

Í aðgerðateymi eru:

- Skólastjóri
- Aðstoðarskólastjóri
- Deildarstjóri
- Námsráðgjafi
- Skólahjúkrunarfræðingur

Stuðlað verði að:

- fræðslu um einelti sem verði hluti af lífsleikinámi og Uppbyggingu
- öflugum samstarfi við forráðamenn
- fræðslu um einelti fyrir nemendur, foreldra og starfsfólk skólans
- virkri gæslu í vinnuhléum á göngum, í matsal, á útisvæði og í íþróttahúsi
- virku eftirliti almennra starfsmanna sem geri umsjónarkennara viðvart ef þeir verða varir við áreitni
- þjálfun kennara í viðtalstækni vegna eineltismála
- skilvirkri dreifingu upplýsinga til foreldra
- reglulegri endurskoðun eineltisáætlunar Giljaskóla.

Unnið verði að því að:

- efla góð samskipti, umburðarlyndi og virðingu fyrir náunganum eftir aðferðum uppbyggingarstefnunnar
- allir starfsmenn fái handleiðslu og fræðslu um aðferðir uppbyggingarstefnunnar
- koma á reglulegum bekkjarfundum þar sem nemendur ræða samskipti innan hópsins og við aðra skólafélaga
- kanna líðan nemenda með reglulegu millibili
- efla góða bekkjarstjórnun
- innleiða reglusemi og öguð vinnubrögð í öllum bekkjardeildum
- halda bekkjarfundi með foreldrum þar sem ræddar verða aðgerðir skólans gegn einelti og hvernig foreldrar geta unnið markvisst með skólanum við að uppræta einelti.

Ferli eineltismála

Eineltismál eru ólík og því verður að miða viðbrögð við hvert einstakt tilfelli. Nauðsynlegt er að bregðast strax við og setja af stað ákveðið vinnuferli.

Vinnuferli skólans má skipta í Könnunarferli (K) og Aðgerðaferli (A).

Könnunarferli

1. Grunur um einelti tilkynnist til **umsjónarkennara**, skólastjórnenda og aðgerðateymis.
2. Umsjónarkennari gerir foreldrum/forráðamönnum viðvart (ef ábending kemur ekki þaðan) og biður þá að fylgjast með líðan barns í tiltekinn tíma. Þeir ræða við barnið daglega og skrá, með skipulögðum hætti, það sem fram kemur.
3. Umsjónarkennari leitar eftir frekari upplýsingum frá kennurum, starfsfólki skólans, foreldrum og nemendum.
4. Umsjónarkennari heldur fund með kennurum og starfsmönnum sem annast viðkomandi nemenda. Þeir fylgjast með þolanda og geranda í ákveðinn tíma og halda skrá yfir það sem þeir verða varir við.
5. Umsjónarkennari leggur fyrir tengslakönnun og/eða spurningalista um líðan í bekk.

Aðgerðaferli

1. Umsjónarkennari leggur upplýsingar sem hann hefur aflað fyrir aðgerðateymi skólans. Ef álitid er að um einelti sé að ræða kemur til frekari framkvæmda.
2. Aðgerðateymi vinnur með umsjónarkennara að upprætingu eineltisins og áætlun er kynnt viðkomandi starfsmönnum innan skólans.
3. Foreldrar/forráðamenn þolanda og geranda eru kallaðir til samráðs.
Foreldrum er gerð grein fyrir:
 - a. hverjar aðgerðir skólans eru til að aðstoða þolanda og geranda og hvaða afleiðingar það hefur ef einelti heldur áfram
 - b. hvað foreldrar geta sjálfir gert til að aðstoða barn sitt
 - c. mikilvægi samstarfs varðandi eftirfylgni máls
 - d. að foreldrum geranda og þolanda standi til boða stoðþjónusta skólans (námsráðgjafi, sálfræðingur).
4. Áætlunin er kynnt foreldrum/forráðamönnum geranda og þolanda. Leitað er eftir góðri samvinnu þeirra við að fylgja áætlun og stöðva eineltið.

5. Umsjónarkennari og/eða aðili úr aðgerðateymi ræðir einslega við geranda og þolanda.
6. Áætlun er gerð um tímamörk og mat á aðgerðum.

Skil á milli þessara ferla eru ekki alltaf skýr. Þannig getur umsjónarkennari ráðfært sig við einstaklinga úr aðgerðateymi um öflun upplýsinga í könnunarferli (K). Þá getur kennari ennfremur hafist handa við aðgerðir til að uppræta mögulegt einelti á könnunarstigi.

Mikilvægt er að:

- Öll málsatvik, mat á aðstæðum og framvinda séu færð til dagbókar og ákveður aðgerðateymi hver er ábyrgur fyrir því hverju sinni
- Fyllsta trúnaðar sé gætt við meðferð eineltismála
- Tveir aðilar taki viðtal við gerendur. Það undirstrikar alvöru málsins og kemur jafnframt í veg fyrir misskilning
- Umsjónarkennari – námsráðgjafi hitti þolanda og geranda reglulega og hafi reglulegt samband við foreldra
- Byggja upp gott samstarf við forráðamenn
- Í öllum tilvikum séu gefin skýr skilaboð um að einelti verði ekki liðið og að skólinn muni með öllum ráðum tryggja að einelti sem upp kemur ljúki strax.

Aðgerðaáætlun getur m.a. falið í sér:

- Aukna gæslu sem miðar að því að stöðva einelti
- Viðtöl við foreldra viðkomandi nemenda
- Tengslakönnun í bekk
- Breytta sætisskipan í bekk
- Leynivinakerfi
- Umfjöllun í bekk um einelti og eineltisyfirlýsingu skólans
- Aukna áherslu á samskiptabók
- Stuðning frá öðrum starfsmönnum
- Birtingu aðgerðaáætlunar, t.d. öllum foreldrum í bekknum
- Fund með öllum foreldrum eða hluta þeirra
- Tímabundin aukin/hert viðurlög við einelti.

Foreldrar – er barn ykkar lagt í einelti?

Hugsanlegar vísbendingar:

- Barnið virðist einangrað eða einmana
- Einbeitingarörðugleikar, barnið hættir að sinna námi og einkunnir lækka
- Barnið neitar að fara í skólann eða hræðist að fara eitt í og úr skóla, biður um fylgd og/eða fer aðra leið
- Barnið skrópar og/eða kemur of seint
- Breytingar á skapi, tíður grátur, viðkvæmni
- Árásargirni og erfið hegðun
- Lítið sjálfstraust, hræðsla, kvíði, svefntruflanir
- Breyttar matarvenjur, lystarleysi eða ofát

- Líkamlegar kvartanir
- Áverkar, rifin fót og/eða skemmdar eigur
- Barnið týnir peningum og/eða öðrum eigum
- Barnið forðast ákveðnar aðstæður í skólanum t.d. leikfimi og sund
- Barnið neitar að segja frá hvað amar að.

Hvað getið þið gert?

- Rætt við og hlustað á barnið segja frá skólanum og ferðum til og frá skóla
- Haft samband við umsjónarkennara, námsráðgjafa, stjórnendur skólans og/eða forráðamenn gerenda
- Brugðist við vanda barnsins með þolinmæði og umhyggju
- Látið barnið finna að það á ekki sök á eineltinu.

Foreldrar - er barn ykkar gerandi?

Hugsanlegar vísbendingar:

- Barnið er árásargjarnt og sýnir yfirgang
- Barnið uppnefnir, stríðir og hótar
- Barnið stjórnar vinum og útilokar úr vinahópnum
- Barnið er ógnandi í samskiptum
- Barnið talar niðrandi um aðra.

Hvað getið þið gert?

- Gefið barninu skýr skilaboð um að einelti er alvarlegt mál og slík hegðun verði ekki liðin
- Fylgst vel með barninu og lagt sig fram um að kynnast vinum þess og hvernig það ver fítíma sínum
- Haft samband við skólann og fengið aðstoð við að bæta og breyta hegðun barnsins.

Foreldrar eru bestu kennarar barna sinna og grunnur að góðum samskiptum er lagður á unga aldri. Foreldrar eru hvattir til að ræða um líðan og samskipti við börnin. Mikilvægt er að hafa strax samband við umsjónarkennara til að ræða áhyggjur af líðan barnsins í skólanum eða ef grunur vaknar um að einelti sé í gangi í félagahópnum. Gott upplýsingaflæði milli heimilis og skóla er forsenda þess að vel gangi að sporna við einelti.

Foreldrar - fylgist með samskiptum barna

Einelti viðgengst oft vegna þess að nemendur vilja ekki vera stimplaðir sem klöguskjóður. Ræðið við börnin ykkar um muninn á því að klaga og segja frá. Með því að segja frá er hugsanlega verið að koma öðrum til aðstoðar sem líður illa.

Hagnýtar upplýsingar um eineltismál má m.a. sækja á eftirtaldar síður:

[Áfengis- og vímuvarnarráð](http://www.vimuvarnir.is) <http://www.vimuvarnir.is>
[Barna- og unglingsgeðdeild Landspítala Íslands \(BUGL\)](http://www2.landspitali.is/bugl/) <http://www2.landspitali.is/bugl/>
[Barnaheill](http://www.barnaheill.is/) <http://www.barnaheill.is/>
[Barnalög](http://www.domsmalaraduneyti.is/raduneyti/starfssvid/barnamal/) <http://www.domsmalaraduneyti.is/raduneyti/starfssvid/barnamal/>
[Barnaverndarstofa](http://regnbogaborn.is/web/?&OZON=Z3JvdXA9MTYzMQ==) <http://regnbogaborn.is/web/?&OZON=Z3JvdXA9MTYzMQ==>
[Doktor.is](http://www.doktor.is/) <http://www.doktor.is/>
[Fjölskyldumiðstöðin á Heilsuverndarstöðinni](http://www.barnivanda.is/) <http://www.barnivanda.is/>
[Foreldrahus](http://www.foreldrahus.is) <http://www.foreldrahus.is>
[Geðrækt](http://www.ged.is/) <http://www.ged.is/>
[Götusmiðjan](http://www.gotusmidjan.is/) <http://www.gotusmidjan.is/>
[Heimili og skóli](http://www.gotusmidjan.is/) <http://www.gotusmidjan.is/>
[Hitt húsið](http://www.hitthusid.is/hitthusid.nsf/pages/index.html) <http://www.hitthusid.is/hitthusid.nsf/pages/index.html>
[Hugarafli](http://www.hugarafli.is/?c=a8news3&id=2&lid=40&pid=) <http://www.hugarafli.is/?c=a8news3&id=2&lid=40&pid=>
[Hugskot](http://frontpage.simnet.is/hugskot/) <http://frontpage.simnet.is/hugskot/>
[Menntamálaráðuneytið](http://www3.menntamalaraduneyti.is/) <http://www3.menntamalaraduneyti.is/>
[Olweus](http://www.olweus.is/) <http://www.olweus.is/>
[Persona.is](http://www.persona.is/index.asp) <http://www.persona.is/index.asp>
[Regnbogabörn](http://regnbogaborn.is/web/?&OZON=Z3JvdXA9MTYzMQ==) <http://regnbogaborn.is/web/?&OZON=Z3JvdXA9MTYzMQ==>
[SAFT](http://www.saft.is) <http://www.saft.is>
[SÁÁ](http://www.saa.is/Default.asp?Sid_Id=9794&tId=99&Tre_Rod=&qsr) http://www.saa.is/Default.asp?Sid_Id=9794&tId=99&Tre_Rod=&qsr
[Sjónarhóll](http://www.serstokborn.is/Default.asp?Sid_Id=9452&tId=2&Tre_Rod=&qsr) http://www.serstokborn.is/Default.asp?Sid_Id=9452&tId=2&Tre_Rod=&qsr
[Skoðun.is/einelti](http://www.barn.is/page.asp?id=6&pid=0) <http://www.barn.is/page.asp?id=6&pid=0>
[Rauði krossinn: Ef ég bara hefði vitað](http://rki.is/template4.asp?pageid=439) <http://rki.is/template4.asp?pageid=439>
[Tóbaksvarnarnefnd](http://www.reyklaus.is/) <http://www.reyklaus.is/>
[Tótalráðgjöf](http://www.totalradgjof.is/) <http://www.totalradgjof.is/>
[Umboðsmaður barna](http://www.barn.is/page.asp?id=6&pid=0) <http://www.barn.is/page.asp?id=6&pid=0>